

Årsberetning for Naturvernforbundet i Rogaland 2018

De politiske sakene

Det politiske arbeidet foregår i hovedsak på tre nivåer:

- 1) Høringsuttalelser til enkeltsaker og planer. I egen regi og i samarbeid med andre.
- 2) Ytringer til media, leserinnlegg og kronikker.
- 3) Formidling via sosiale medier, Ryggjavern og gjennom skriftlig og muntlig kontakt med enkeltpersoner og grupper.

Effekten av vårt samlede politiske arbeid kan lettest måles gjennom konkrete enkeltsaker der vi har engasjert oss direkte eller i samarbeid med andre. I 2018 kan vi notere oss følgende resultater:

Ingen utbygging av Lågaliåna i Jørpelandsvassdraget

Saken har pågått i flere år med stort lokalt engasjement ledet av vårt lokallag i Strand. I 2018 trakk Jørpeland Kraft sin søknad om å legge Lågaliåna i rør. Det ville neppe skjedd uten massiv og godt organisert motstandsarbeid, i første rekke fra Naturvernforbundet i Strand.

Ingen motorvei over Høg-Jæren

Årsmøtet i 2018 vedtok en handlingsplan for klima og samferdsel der forslaget om en ny fire felts E39 mellom Sandnes og Kristiansand ble avvist. Årsmøtet mente at traséforslaget over Jæren var totalt uakseptabelt og ikke burde utredes videre. Vegvesenet kom til samme konklusjon. Regjeringen har likevel opprettholdt planen om å bygge fire felt på strekningen.

Ingen turvei over vipemark i Stavanger

Fylkeslaget og Ornitologisk Forening gikk sterkt mot parksjefens forslag om å bygge en turvei tvers over en vipemark på Stokka. Organisasjonene fryktet at turvegen ville ødelegge beitemarkene som hekkested for vipper og andre bakkehekkende arter. Kommunalstyret delte vår oppfatning og parksjefens plan ble i sin helhet avvist.

Nydyrking av myrer og restarealer

Etter klager fra fylkeslaget og Ornitologisk Forening overprøvde fylkesmannen vedtak om nydyrking av Mossigemyrene i Time og en skogteig på Bore i Klepp. Kommunepolitikerne hadde gått løyve, men organisasjonene brukte klageretten og fikk altså medhold hos fylkesmannen.

Mosvatnet som naturreservat

I forbindelse med landsmøtet i Stavanger i slutten av april gikk fylkeslaget ut med et forslag om å opprette naturreservat i og ved Mosvatnet. Forslaget fikk tilnærmet unison politisk støtte fra kommunalutvalget for miljø og utbygging. Seinere har fylkesmannen fremmet forslag om biotopvern av Mosvatnet.

Pukkverk fikk pålegg

Naturvernforbundet i Strand påtalte en rekke ulovlige forhold knytta til driften av Dalen pukkverk ved Jørpeland. Strand kommune som lokal forurensningsmyndighet foretok en inspeksjon og vedtok flere pålegg om retting med tidsfrist til eieren av pukkverket, T. Stangeland Maskin.

Halv seier om ny veg på Karmøy

I desember ga Regjeringen ved statsråd Monica Mæland såkalte føringer til Statens vegvesen som utreder bygging av ny omkjøringsveg ved Åkra på Karmøy. Naturvernforbundet og flere andre organisasjoner hadde fått medhold fra Sivilombudsmannen om at vegprosjektet ikke tilfredstilte krav i naturmangfoldloven om

vern av truede arter, dyrka jord og truet kystlynghei. Regjeringen har ikke opphevet vedtaket om bygging av vegen, men har fremmet nye utredningskrav som kan få konsekvenser for gjennomføring av prosjektet.

Krav om lukkede oppdrettsanlegg

Fylkeslaget har uttalt seg til flere saker som ikke ble avgjort i 2018. Det gjelder blant annet søknader om nye/utvidete lokaliteter for matfiskoppdrett i sjø, kommuneplaner og regionale planer. Her nevner Alstein i Randaberg kommune og Hidlekjerringa i Strand.

I 2018 har fylkeslaget jobbet særlig aktivt med oppdrettstema. Vi har markedsført vårt krav om lukkede anlegg i sjø og vi har stilt kritiske spørsmål til den uregulerte bruken av rensefisk. Det har i hovedsak skjedd gjennom kronikker i lokale, regionale og riksdekkende medier. I tillegg har tillitsvalgte deltatt på ulike seminarer og møter.

Restaurering og skjøtsel

Verdifull natur og arters leveområder går tapt som følge av nedbygging og endret bruk. Det siste kan vi gjøre noe med. En gjengrodd myr eller kystlynghei kan vi få tilbake ved rydding og skjøtsel. Og sjøfuglenes hekkeplasser kan berges ved rydding av kratt og skog. Fremmede arter som truer stedegen vegetasjon kan bekjempes.

Fylkeslaget har over flere år drevet med systematisk skjøtsel og restaurering av verdifull natur og bekjempelse av fremmede arter. Først og fremst i Stavanger der Nord-Jæren lokallag har sin egen dugnadsgruppe. I 2018 ble det også gjennomført en ryddedugnad mot sitkagran på Bokn.

Store Marøy – rydding og skjøtsel av kystlynghei og kulturlandskap siden 2000.

Little Marøy naturreservat – rydding og kratt siden 2009. Oppfølgende skjøtsel siden.

Vedemyrå på Tasta – gjenåpning av tilplantet myr (ca 13 da.) siden 2012. Årlig skjøtsel.

Hekkeholmer i Stavanger – startet i 2008 med rydding av seks fugleholmer rundt Hundvåg. Fulgt opp med skilting om ilandstigningsforbud og deretter skjøtsel.

Måkeholmen i Mosvatnet – ryddet for skog og kratt første gang i 2010, deretter årlig rydding av treoppslag. Hettemåkebestanden økt fra 0 i 2020 til ca 100 par i 2018.

Fremmede arter Mosvatnet – siden 2011 årlige aksjoner mot svartelista arter; prydbriungebær, japansk pestrot, parkslirekne, kjempespringfrø og platanlønn. Innsatsen redusert i 2018.

Flyteholmen i Mosvatnet – bygd i 2012 og finansiert av Stavanger kommune. Ingen oppfølging i 2018.

Hule eiker – prioritert naturtype. Oppstart av kartlegging i Stavanger i 2018.

Organisasjonen

Styret 2018

Årsmøtet 2017 ble arrangert på Sølvberget, Stavanger kulturhus mandag 9.april. Det møtte 15 medlemmer. Valgkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt. Styret i 2018 har bestått av følgende medlemmer:

Hallgeir Langeland, leder (ikke på valg)
Randi Storhaug (valgt for 2 år)
Kjetil Nilsen (valgt for 2 år)
Wenche Skorge (ikke på valg)
Hugh Clarke (ikke på valg)
Ellen Jepson (ikke på valg)

Varamedlemmer, valgt for ett år:

Per Terje Haaland (gj.v.)
Bothild Nordsletten (gj.v.)
Lena Forgaard (ny)
Stein Warland (ny)

Ny valgkomite: Anne Elisabeth Carlsen, Susan Renshaw og Sissel Norheim.

Styret har hatt 7 styremøter hvorav hvor av ett i Mølleparken på Tau sammen med Naturvernforbundet Strand. De øvrige styremøtene ble arrangert på Mostun natursenter.

Etter årsmøtet ble det arrangert åpent debattmøte «Sørlandsbanen og firefelt motorvei – ja, takk begge deler?» Det var 25 tilhørere i salen.

Administrasjonen

sluttet i oktober.

2018 var et krevende år for administrasjonen. Flere permisjoner gjennom året førte til problemer med kontinuiteten og til en viss grad oppfølgingen av saker og oppgaver.

Rådgiver Håkon Fossmark hadde 100 % permisjon fra februar til april (3 mndr) og deretter redusert stilling fram til september. Sissel Norheim vikarierte i hans stilling fram til slutten av juni. Hun fortsatte som prosjektmedarbeider fra slutten av august og vikarierte for Håkon Fossmark i 100 % stilling da han

Naturveileder Rakel Alvestad hadde redusert stilling i november og gikk i 100 % barselspermisjon fra 3.desember. Heidi Goa ble ansatt som hennes vikar i ett år, med tiltredelse 1.februar 2019. I november og januar jobbet Heidi en dag i uka.

Daglig leder Erik Thoring jobbet i 80 % stilling høsten 2018.

I 2018 har det vært arrangert to ansatt-turer henholdsvis til Skurvedalen i Lysefjorden og Herdla naturreservat i Hordaland. Styret, ansatte og frivillige har vært invitert til sommerfest på Mostun og julemiddag med villsau og omboplommer.

Lokallagene

Lokallaget i Strand har holdt et høyt aktivitetsnivå i 2018 og har vunnet flere viktige saker. Utbyggingen av Lågaliåna ble droppet av utbygger et sterkt press fra lokallaget og speiderne. Egil Tjensvold ble gjenvalgt som lagets leder.

Lokallaget for Nord-Jæren (Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg) har som tidligere år jobbet med skjøtelsprosjekter, først og fremst på Store Marøy, Tastaveden (myr) og kartlegging av hule eiker. Erik Thoring er lagets leder.

I september ble det opprettet et nytt lokallag for Haugalandet (Karmøy, Haugesund og Tysvær) med cirka 120 medlemmer. Ineke de Rezende ble valgt som lagets leder.

Frivillige

Frivilliges innsats tilsvarer anslagsvis et sted mellom ett og to årsverk når innsatsen til tillitsvalgte i fylkeslagets og lokallagenes styrer medregnes. Tradisjonelt har fylkeslaget hatt to frivillige grupper, med betydelig overlapp. Det er frivillige knytta til Mostun – kafe og arrangementer - det andre er skjøtelsgruppen i Naturvernforbundet Nord Jæren. Sistnevnte ble opprettet rundt år 2000 og har hatt en kontinuerlig drift med et sted mellom 10 og 20 frivillige.

Medlemsutvikling og medlemspleie

Våren 2018 startet vi med Nyhetsbrev som sendes på e-post til medlemmer hver 14.dag. Det vil si de av medlemmene som er registrert med e-postadresse. Rygjavern er fortsatt vår viktigste kontakt med medlemmene og bladet utkom tre ganger i 2018. Medlemmene i fylkeslaget har flere fordeler – medlemspris på fuglekasser, 5 % rabatt på leie av Inge Steenslands Hus og gratis inngang på Natur på torsdag.

I 2018 var netto økning i medlemstallet på cirka 6 prosent sammenliknet med 2017. For første gang på flere ti år passerte fylkeslaget 1500 medlemmer og endte på 1654 medlemmer ved utgangen av 2018. Det var en netto økning på 95 medlemmer, mot tilsvarende 104 medlemmer i 2017. Rogaland gikk forbi Sør-Trøndelag i medlemstall og ble det tredje største fylkeslaget etter Oslo/Akershus og Hordaland.

Representasjon

På landsmøtet i Stavanger i april ble Wenche Skorge valgt inn i Naturvernforbundets sentralstyre, mens Randi Storhaug overtok plassen i landsstyret etter Anne Elisabeth Carlsen.

Erik Thoring var NiR' s representant i styret i FNF-Rogaland. Kjetil Nilsen var fylkeslagets representant i FNF- Stavangers faglig råd. Daglig leder deltar i Rogaland Bondelags jordvernutvalg. Randi Storhaug er medlem i forbundets gruveutvalg. Kjetil Nilsen deltar i oppdrettsutvalget og Erik Thoring i rådgivende utvalg for Jærstrendene LVO.

Økonomi

Etableringen av Besøkssenter våtmark Jæren som egen organisasjon fikk to konsekvenser i 2018: Inntektsbortfall på mellom 100 og 200 000 kroner og manglende finansiering av aktiviteter og undervisning på Mostun natursenter. Varsellampene ble skrudd på og resulterte i en bevilgning på ca 320 000 fra Stavanger kommune til driften av Mostun. Uten dette bidraget ville vi gått med et underskudd på over 200 000 kroner i 2018.

Lønnskostnadene utgjorde om lag to tredjedeler av utgiftene i 2018. Kostnadene økte med 20 prosent fra 2017 til 2018. Stillingene, inkludert kafevertene, utgjorde om lag 3,4 årsverk.

Regnskapet for 2018 viser et resultat etter finans på kr. 58 703. I 2017 var tilsvarende resultat kr 158 485.

Rygjavern og sosiale medier

Rygjavern utkom med tre utgivelser hver på 16 sider hvorav annonsedelen utgjorde drøyt 3 sider per nummer. Bladet har rapportert om arbeidet i organisasjonen og presentert flere av de viktigste sakene. Rygjavern sendes ut ca 14 dager før årsmøtet og fungerer som innkalling til dette sammen med publisering på FB.

Bladet blir trykt hos Gunnarshaug Trykkeri og distribuert av Schibsted. Opplag: 1500 eks. I tillegg til medlemmene sendes bladet til kommuner, biblioteker, lokale, regionale og sentrale politikere pluss en del offentlige institusjoner. I november meldte vår annonsekonsulent siden 2003, Gunnar Waarnhus, at han går av med pensjon. Ny annonsekonsulent er Sverre Stakkestad. Det er bestemt at Rygjavern utkommer i 2019 med to utgivelser, hver på 32 sider.

Trafikken på sosiale medier, i praksis Facebook, er god og økende. Ved utgangen av 2018 hadde NiR ca 2300 følgere, Mostun 800 og Marøy 180 følgere. Facebook blir brukt til fremming (annonsering) av arrangementer og viktige politiske saker.

90 års jubileum

Fylkeslaget ble opprettet 28. januar 1928 og fylte 90 år i 2018. Jubileet ble markert ved produksjon av egen jubileumslogo som ble brukt på forsiden av Rygjavern og på store bannere som dekorerte veggen på Mostun natursenter. Det ble også publisert en egen jubileumsartikkel i Rygjavern nr 3-18. Videre ble jubileet feiret samtidig med landsmøtemiddagen på Røde Sjøhus i Stavanger lørdag 28. april. Til jubileumsmiddagen ble det invitert tillitsvalgte, ansatte og sentrale frivillige de siste 50

årene. Det deltok 25 jubileumsgjester hvorav 7 tidligere fylkesledere; Leif O Larsen, Hanne Thomsen, Anndi Lomeland Jacobsen, Karl Henrik Bryne, Aastein Aase, Bjørn S. Berg og Jørund Ubøe Soma. Jubileumstaler ble holdt av Hallgeir Langeland og Anndi Lomeland Jacobsen.

Landsmøte i Stavanger 27-29.april

Sist det ble arrangert landsmøte i Stavanger var i 1969. Nå var turen igjen kommet til Stavanger og hotel Alstor var vertskap for om lag 180 delegater, ansatte, landsstyre og sentralstyre. Daglig leder i NiR, Erik Thoring og org. rådgiver Sissel Norheim tilrettela arrangementene sammen med org. rådgiver Randi Alsos. Det sosiale programmet ble utarbeidet av fylkeslaget og presentert i en egen brosjyre til delegatene.

Landsstyret og sentralstyret ankom byen torsdag 26.april og holdt sine møter på Inge Steenslands Hus. Landsmøtet ble offisielt åpnet av fylkesmann Magnhild Meltveit Kleppa. Elever fra

Vågen videregående på Sandnes underholdt med sang og musikk før Silje Lundberg startet forhandlingene med en innledning om rikets tilstand. Fylkeslaget hadde et omfattende tilbud i delegatenes «fritid». Det startet fredag kveld (17.04) med kråkesafari guidet av Øyvind Gjerde, fortsatte lørdag med visning og presentasjon av Inge Steenslands Hus, og avrundet med landsmøtemiddag på Røde Sjøhus lørdag kveld med tema Stavangerrockens historie framført av bandet Stavanger Canning.

Etter landsmøtets slutt på søndagen deltok om lag 60 delegater på tre turer: Tur til Preikestolen med guide Ove Førland fra lokallaget i Strand, busstur til Jærstrendene, friluftshuset Orre og friluftsfyret Kvasheim med guide Per Kr. Austbø fra fylkesmannen og tur til Store Marøy med guide Erik Thoring. Tilbakemeldingene fra delegatene var svært positive både hva gjaldt fritidsprogrammet og den tekniske gjennomføringen.

Mostun natursenter

I 2018 skjedde det en stor organisatorisk endring med økonomiske og praktiske konsekvenser for fylkeslaget. Besøkssenter våtmark Jæren ble skilt ut som egen organisasjon med eget styre. En større andel av tidsbruk og økonomiske ressurser ble overført fra Mostun til BVJ-sentrene på Orre og Kvasheim. De samlede aktivitetene på Mostun ble likevel opprettholdt og dels økt, sammenliknet med 2017. Bortfall av finansiering ble kompensert med en bevilgning fra Stavanger kommune med ca 320 000 kroner.

Målene i virksomhetsplanen for 2018 ble oppfylt med hensyn til arrangementer og undervisning.

Arrangementene

Antallet arrangementer på Mostun økte fra 29 i 2017 til 42 i 2018. Det skyldes først og fremst økt fokus på torsdagsarrangementer. Uten arrangementer på torsdagene er besøket på kafeen lavt og økonomien dårlig. Det er derfor lagt vekt på å arrangere mer på torsdagene av typen lavterskeltilbud. Høsten kom Stavanger Strikk og Drikk inn som fast bruker av lokalet i åpningstida og vi forsøkte oss med konserter med musikkstudenter.

Natur på torsdag var støttet med 30 000 kroner fra Stavanger kommune. Annonseinntektene fra programheftene dekker utgiftene til grafisk design og printing.

Arrangementer, sum antall: 42

NiR søndagsarrangement: 11

NiR torsdagsarrangement: 14

NiR andre inkludert «Natur på torsdag»: 10

BVJ: 7

Sum deltakere: 2804 ved NiR arrangement (inkludert besøk på kafeen) / 1555 ved BVJ arrangement

Undervisningen

Antallet underviste elever har hatt en nedgang fra toppåret 2016 med 2050 underviste elever. I 2017 var det 1608 elever, mens 2018 endte med 1581 underviste elever. Det skyldes i hovedsak at naturveileder fikk noe redusert kapasitet på høsten som følge av svangerskap.

Likevel ble undervisningsmålene på Mostun med hhv 350 i regi av BVJ og 700 i regi av NiR, innfridd med god margin.

Undervisning Mostun, sum: 1581 elever
NiR: 895
BVJ: 686

Åpningstider Mostun

Mostun har siden starten i 2012 hatt fast åpningstid hver søndag unntatt jul, påske og skoleferien. Tidspunktet har også ligget fast, fra kl. 12 til kl. 15. De søndagsåpne dagene har hatt økende besøkstall særlig etter at Inge Steenslands Hus ble tatt i bruk i høsten 2016. I 2017 ble det etter påtrykk fra Miljødirektoratet innført en fast åpningsdag på torsdager fra kl. 17 til kl. 20.

Det har utfordret økonomien ved kafedriften pga svært lave besøkstall på torsdagene. I 2018 er det derfor brukt mye ressurser på å lage flere arrangementer i tilknytning til torsdagene for å øke besøkstallene. Det har vi et godt stykke på vei lyktes med.

Stavanger kommune har uttrykt en klar forventning om økte åpningstider/dager. Vi ønsker i første omgang å øke åpningstidene på søndager med to timer, fra kl. 11 til kl. 16.

Samlet besøk på Mostun, arrangementer og undervisning inkludert, endte på 7 339. I tillegg kommer privat bruk av Inge Steenslands Hus og Mostun med om lag 2000 personer.

Utleie

Inge Steenslands Hus er sterkt etterspurt av leietakere. Det gjelder bryllup, konfirmasjoner, minnestund, gebursdager, men også seminarer og kurs. Utleieinntektene har økt betydelig fra 2017 til 2018 og langt over budsjett. Lokalet er i øvre prisklasse og vi må forvente at interessen vil stabilisere seg. Inntektene fra utleie dekker alle driftsutgiftene (strøm, forsikring, renhold) og timene som blir brukt til administrasjon av utleie. Fra og med 2018 det årlig satt av kr 20 000 til vedlikeholdsfond for å utbedre eventuelle skader som følge av byggets bruk, i tillegg til vedlikeholdsbehov.

Bygg og utanlegg

Inge Steenslands Hus er 100 prosent eid av Naturvernforbundet . Det vil si at Naturvernforbundet har det økonomiske og tekniske ansvaret for drift og vedlikehold av bygget. Det har ikke påløpt ekstraordinære kostnader ved bygget i 2018, men det er til vurdering om kledningen bør beises eller på en annen måte behandles. Det er ikke konkludert.

Mostun er eid av Stavanger kommune, mens Naturvernforbundet skal ta alle kostnader med å holde bygget i den stand det var ved etablering av leieforholdet i 2012. Det har siden vist seg at byggets fasader var i atskillig dårligere stand enn hva vi hadde forestilt oss ved kontraktsinngåelsen. Naturvernforbundet har uten hell forsøkt å finne finansiering av utskifting av byggets kritisk dårlige

fasader. Sørveggen ble skiftet i 2016 og finansiert ved låneopptak i DNB. I 2018 har forbundet hatt en dialog med kommuneadministrasjonen hvilket resulterte i et enstemmig vedtak i januar 2019 om at byggets skal rehabiliteres innvendig og utvendig for 5,2 millioner kroner i løpet av perioden 2020-2024.

Naturvernforbundet har ingen skriftlig avtale med kommunen om skjøtsel av utearealene i Mostuns nærområde. Alle tiltakene som er gjennomført har skjedd etter samråd med administrasjonen. Det gjelder bekjempelse av fremmede arter, bruk av arealet nord for ISH til slåttemark, skjøtsel av trær etc. Naturvernforbundet har ansvar for tilsyn og vedlikehold av 14 klappskilt rundt Mosvatnet, bed og blomsterkasser på Mostun samt åtte purpurmarihand som står i en egen innhengning. De siste årene har Naturvernforbundet hatt ansvaret for skjøtsel av Tjensvollbekken rensepark. Det er inngått en skjøtelsavtale med Vann og avløp som utløper i 2019.

Besøkssenter våtmark Jæren

Besøkssenter våtmark Jæren (BVJ) ble opprettet i desember og er inne i sin andre autorisasjonsperiode som gjelder fram til og med 2021. Naturvernforbundet har driftsansvaret for BVJ i perioden. 2018 var BVJ's første driftsår som egen organisasjon registrert i Brønnøysund og med eget styre og årsmøte. Styret i 2018 besto av Per Kr. Austbø (styreleder) fra fylkesmannen, Øystein

Dahle, Jæren friluftsråd og Erik Thoring, Naturvernforbundet.

BVJ har ansvaret for drift av våtmarksutstillingene på Kvasseheim, Orre og Mostun samt undervisning og arrangementer som blir avtalt i virksomhetsplanen. Målene for antall underviste elever og avtalte arrangementer ble oppfylt i 2018.

Besøkssenter våtmark

Naturvernforbundet har arbeidsgiveransvaret for ansatte i BVJ. I 2018 overtok Rakel Alvestad som naturveileder etter Cecilie Notø.

Jæren

Rakel gikk ut i fødselspermisjon fra 1. desember. Håkon Fossmark var administrativ leder fram til han sluttet i oktober 2018. Laila Fossan hadde ansvar for regnskapsføring og fakturering. I november og desember ble BVJ ivaretatt av Sissel Norheim og Erik Thoring. Heidi Goa ble ansatt i ett års vikariat for Rakel Alvestad med oppstart 1. februar 2019.

For mer detaljer vises det til vedtatt årsrapport for BVJ i 2018.

